

Mijmeren over baars en snoekbaars

De Amsterdamse stadsecoloog Martin Melchers trok er vroeger ook regelmatig met de hengel op uit. Tijdens die visavonturen deed hij af en toe verrassende ontdekkingen, zowel op vistechisch als op ecologisch gebied. In deze aflevering van Tussen kop en staart staat Melchers stil bij de ecologische lessen die hij leerde tijdens visdagen waarbij er in het Westelijk Havengebied van Amsterdam op baars en snoekbaars werd gehengeld.

Tekst Martin Melchers Fotografie Jelger Herder en Juul Steyn

Grote stedelijke centra in ons land kenmerken zich door voortdurende dynamiek. Bij aanleg van woonwijken, wegen en uitbreiding van havengebieden ontstaan er af en toe situaties waar zich onwaarschijnlijke aantallen van een bepaalde soort concentreren. Dat

kunnen onder andere vogels, zoogdieren of vissen zijn. Onbedoeld creëren we biotopen die na bestudering perfect kunnen dienen als voorbeeld bij ecologische advisering. De natuur zelf blijft wat dat betreft onze onbetwiste leermeester. Bij twee gevallen van uitbreiding in het Amsterdamse havengebied kregen we te maken met een waar visparadijs in combinatie met een ideale broedgelegenheid voor vogels.

Belangrijke factor bleek de combinatie van diep water dat in

verbinding stond met een groot oppervlak ondiep water. Een beetje de Waddenzee in het klein.

Bron van dierlijk leven

Het eerste geval betrof een groot omdijkt, opgespoten terrein dat zijn overtollige water via een overstort en drie grote buizen loosde in een diepe haven. Uitgestrekt zeer ondiep water staat garant voor de productie van allerlei klein dierlijk leven zoals muggenlarven, kikkervisjes en veel andere waterorganismen. Dit zorgde hier voor een gestage stroom voedsel uit de mond van de buizen. We visten in die haven graag met een worm op baars. Bij de monding van de buizen bleven we weg

omdat het water daar troebel was.

Uit balorigheid gooiden we daar toch nog even in met onze laatste worm op de haak. Vissen met een dobbertje had in het stromende water geen zin want deze verdween meteen naar

Stadsecoloog Martin Melchers met snoekbaars.

beneden. Bij de tweede keer ophalen was het raak. Een mooie blankvoorn van 30 centimeter had de worm gegrepen. Jammer, ze zaten dus toch bij het troebele water en niet in het heldere gedeelte waar we maar weinig hadden gevangen.

Voedselstroom

We visten vaak met kleine, weerhaakloze, blauwe haakjes. Wedstrijdhaakjes noemden we die. Vis die je toch niet van plan bent op te eten, mag van ons af en toe best losschieten. Ik gooide speels nog een keer in om te kijken hoe snel mijn dobbertje door de stroom zou worden meegetrokken. Met een dreun meldde zich een baars van 36 cm op het blauwe haakje. Tegen de schemering vertrokken we naar huis. Het aantal baarzen en voorns dat we hadden gevangen was niet te tellen. Een enorme school vissen lag aan de rand van deze voedselstroom en alle voorwerpen die in het snelstromende, troebele water rond dwarrelden namen de vissen even in de bek. Meestal waren dat muggenlarven die dan snel werden doorgeslikt, maar op deze dag in mijn visparadijs was dit een blauw haakje. Later ving ik nooit meer zoveel vis zonder aas aan mijn haak.

Van ondiep naar diep

Een tweede visorgie beleefde ik bij een haven die voor de helft op diepte

was gebracht en waarvan de andere helft uit kniediep water bestond. In dat ondiepe water bevonden zich een aantal eilandjes die vol lagen met de legsels van kluten en visdieven. Het water krioelde er van de aasgarnalen, steurkrabben, muggenlarven en visbroed. In dit ondiepe warme water hadden allerlei vissoorten massaal gepaaid en eitjes afgezet. Het was een waar natuurparadijsje. Nu de jonge vis in enorme scholen ging zwemmen, werd het gebied echter te klein en trokken ze naar het diepere deel van de haven. De verbinding bestond uit twee kreekachtige openingen in een lage dijk. Bij deze overgangen en in de achterliggende haven visten we op snoekbaars met zelf gefabriceerde jigs voorzien van wit geitenhaar of van witte nekveren afkomstig van hanen. Het Nederlands record snoekbaarsvissen met kunstaas had hier vlijmscherp gesteld kunnen worden. Twee jaar lang kon je hier zoveel snoekbaarsen vangen als je maar wilde. Veel vrienden en kennissen liet ik hier de eerste snoekbaars van hun leven vangen. Ik was een visgids 'avant la lettre'.

Ecologische les

Tijd was de enige beperkende factor in relatie tot aantallen. We

visten meestal met plat geknepen weerhaken en telden alleen de snoekbaarsen die we hadden geland en met de hand teruggezet. Met mijn zwager ving ik er in een paar uur vijftig. Nooit van die hele grote maar allemaal zo tussen de 45 en 75 cm. We hadden in die tijd ook nog honderd losschietters en aanslagen. Om de paar worpen had je er een vast. Op een hele visdag van zonsopgang tot zonsopgang, met gebruikmaking van weerhaken, hadden we hier honderden snoekbaarsen kunnen vangen. Nadien hebben zich in mijn leven dergelijke paradijselijke situaties niet meer voor gedaan, maar de ecologische les was helder. Verbind diep oppervlaktewater waar dat mogelijk is met ruime ondiepe waterpartijen voorzien van eilandjes, zodat er veel extra lengte aan ondiepe oeverzones ontstaat. Dit zorgt voor een enorme voedselproductie, paaigelegenheid, foerageergebied en broedgelegenheid voor een veelvoud aan vogelsoorten. Onze vele diepe waterwegen, aangelegd als vaarwegen voor schepen vanuit een economisch motief, kunnen als ze plaatselijk zo worden ingericht een belangrijke functie als natuurgebied gaan vervullen. **V**